

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

DEPARTAMENT PRACY, SPRAW SOCJALNYCH I ZDROWIA

KPZ-4100-09/2011

Nr ewid. 87/2011/P/10/107/KPZ

Informacja o wynikach kontroli wykonania w 2010 roku planu finansowego Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Warszawa maj 2011 r.

Misja *Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość o gospodarność i skuteczność w służbie publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej*

Wizja *Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się powszechnym autorytetem najwyższy organ kontroli państwowej, którego raporty będą oczekiwanym i poszukiwanym źródłem informacji dla organów władzy i społeczeństwa*

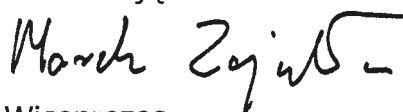
**Informacja
o wynikach kontroli
wykonania w 2010 roku
planu finansowego Państwowego Funduszu
Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych**

Dyrektor Departamentu Pracy Spraw
Socjalnych i Zdrowia

Lech Rejnuś

Zatwierdzam:

Marek Zająkała

Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli

Warszawa, ¹⁶..... maja 2011 r.

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
02-056 Warszawa
tel./fax: 22 444 50 00
www.nik.gov.pl

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	4
Cel i zakres kontroli	4
Uwarunkowania prawne i organizacyjne	4
2. PODSUMOWANIE WYNIKÓW KONTROLI.....	6
Ocena ogólna.....	6
Sprawozdawczość.....	7
Uwagi i wnioski	8
3. WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI.....	10
Księgi rachunkowe.....	10
Przychody PFRON.....	10
Należności	12
Ulgi we wpłatach na PFRON	14
Wydatki PFRON.....	15
Zadania realizowane przez Biuro i oddziały PFRON	16
Wydatki bieżące własne	24
Zatrudnienie i wynagrodzenia	25
Dotacje budżetowe.....	25
Inne ustalenia kontroli	26
4. INFORMACJE DODATKOWE O PRZEPROWADZONEJ KONTROLI.....	27
Protokół	27
Wystąpienie pokontrolne.....	27
Finansowe rezultaty kontroli	27

ZAŁĄCZNIKI

1. Wprowadzenie

Cel i zakres kontroli

Najwyższa Izba Kontroli – Departament Pracy, Spraw Socjalnych i Zdrowia – od 17 grudnia 2010 r. do 1 kwietnia 2011 r. przeprowadziła, na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, kontrolę „Wykonanie planu finansowego w 2010 r. przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych”. Celem kontroli była ocena wykonania planu finansowego Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych². Kontrola obejmowała okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2010 r. i została przeprowadzona pod względem legalności, gospodarności, celowości i rzetelności w Biurze PFRON.

Kontrola przeprowadzona została zgodnie z obowiązującymi w NIK standardami kontroli oraz założeniami metodycznymi do kontroli wykonania budżetu państwa³.

Uwarunkowania prawne i organizacyjne

Zasady orzekania o niepełnosprawności, zadania realizowane na rzecz osób niepełnosprawnych oraz szczegółowe zasady gospodarki finansowej PFRON określa ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych⁴ oraz rozporządzenia wykonawcze wydane na jej podstawie. Gospodarka finansowa PFRON podlegała także rygorom wynikającym z ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁵, ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych⁶ oraz ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁷. PFRON jest państwowym funduszem celowym i posiada osobowość prawną. Organami Funduszu są Rada Nadzorcza i Zarząd, a ich kompetencje wynikają z przepisów ustawy o rehabilitacji.

Do zadań Rady Nadzorczej PFRON⁸ należy m.in.:

- zatwierdzanie planów działalności i projektu planu finansowego Funduszu;
- opiniowanie kryteriów wyboru przedsięwzięć finansowanych ze środków Funduszu, zgodnie z kierunkowymi założeniami polityki zatrudniania, rehabilitacji zawodowej

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

² Zwanego w informacji także PFRON lub Funduszem.

³ Por. <http://www.nik.gov.pl/kontrola/standardy-kontroli-nik/>

⁴ Dz. U. z 2010 r. Nr 214, poz. 1407 ze zm. – zwana dalej ustawą o rehabilitacji.

⁵ Dz. U. Nr 157, poz. 1240 ze zm. (patrz art. 85 i 91 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. – przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych – Dz. U. Nr 157, poz. 1241 ze zm.).

⁶ Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759 ze zm.

⁷ Dz. U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223 ze zm.

⁸ Art. 50 ust. 6 ustawy o rehabilitacji.

i społecznej osób niepełnosprawnych, określonymi przez Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych;

- dokonywanie kontroli i oceny działalności Zarządu PFRON.

Do zadań Zarządu Funduszu⁹ należy m.in.:

- gospodarowanie środkami Funduszu;
- opracowywanie szczegółowych zasad finansowania realizacji zadań, o których mowa w ustawie o rehabilitacji;
- sprawowanie kontroli nad wykorzystaniem środków Funduszu przekazywanych na realizację zadań określonych ustawą o rehabilitacji.

Wykonanie zadań wynikających z ustawy nadzoruje Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych¹⁰, będący sekretarzem stanu w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej, który jest równocześnie prezesem RN PFRON. Nadzór nad Funduszem sprawuje minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego¹¹.

Zadania jednostek organizacyjnych Funduszu (Biura i 16 oddziałów), kompetencje członków Zarządu i dyrektora generalnego oraz obowiązki, uprawnienia i zasady odpowiedzialności osób na stanowiskach kierowniczych określa regulamin organizacyjny PFRON, w brzmieniu nadanym zarządzeniem Prezesa Zarządu PFRON nr 52/2008 z dnia 31 lipca 2008 r.

W 2010 r., podobnie jak w latach poprzednich, zadania PFRON z zakresu gromadzenia przychodów realizowane były przez Biuro Funduszu w Warszawie, natomiast wydatki dokonywane były zarówno przez Biuro, jak i oddziały Funduszu (na podstawie limitów finansowych określanych przez Zarząd Funduszu na realizację konkretnych zadań). Ponadto, zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej realizowane były także przez samorządy wojewódzkie oraz powiatowe ze środków przekazanych przez Prezesa Zarządu PFRON na podstawie algorytmu¹² oraz przez podmioty na podstawie zawartych z nimi umów.

⁹ Art. 51 ust. 3 ustawy o rehabilitacji.

¹⁰ Art. 34 ust. 1 i art. 50 ust. 2 pkt 1 ustawy o rehabilitacji.

¹¹ Art. 45 ust. 4 ustawy o rehabilitacji.

¹² Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 maja 2003 r. w sprawie algorytmu przekazywania środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych samorządom wojewódzkim i powiatowym (Dz. U. Nr 88, poz. 808 ze zm.).

2. Podsumowanie wyników kontroli

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie planu finansowego za 2010 r. Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Pozytywna ocena działalności Funduszu dotyczy w szczególności:

- odzyskania w wyniku egzekucji administracyjnej kwoty 34.819 tys. zł, tj. o 147,9% więcej niż w 2009 r.;
- zwiększenia ilości prowadzonych postępowań (na podstawie danych pozyskanych z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych) zmierzających do określenia kwot zobowiązań pracodawców ze 108 w 2009 r. do 787 w 2010 r.;
- wprowadzenia programu oszczędnościowego, ograniczającego znacząco wydatki Funduszu (str. 12, 24).

Zrealizowane przez Fundusz przychody wyniosły 4.252.482 tys. zł i w stosunku do założeń przyjętych w ustawie budżetowej na rok 2010 były niższe o 23.522 tys. zł tj. o 0,6%. W porównaniu do 2009 r. przychody te były niższe o 305.624 tys. zł tj. o 6,7%.

Na stan przychodów wpływ miał m.in. wzrost średniomiesięcznej kwoty obniżenia wpłat na podstawie art. 22 ustawy o rehabilitacji¹³, co w skali roku spowodowało zmniejszenie przychodów w stosunku do roku poprzedniego o około 86.945 tys. zł. Jednocześnie kwota zobowiązań podmiotów, określona w decyzjach z tytułu nieprzekazania na rachunek bankowy lub niezgodnego z ustawą o rehabilitacji wykorzystania środków zakładowych funduszy rehabilitacji osób niepełnosprawnych, wzrosła o 64.899 tys. zł.

Zrealizowane wydatki wyniosły 4.320.324 tys. zł i były niższe o 196.818 tys. zł (o 4,4%) niż planowano w ustawie budżetowej, natomiast w porównaniu do 2009 r. – były niższe o 291.293 tys. zł, tj. o 6,3%. Było to skutkiem zmniejszonych przychodów PFRON oraz opóźnień realizacji projektów współfinansowanych ze środków UE.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły w szczególności:

- spisania ze stanu należności od 47 podmiotów w łącznej wysokości 798,9 tys. zł¹⁴ dopiero w 2010 r., pomimo że Fundusz uzyskał wiedzę o ich przedawnieniu w latach

¹³ Zgodnie z art. 21 i 22 ustawy o rehabilitacji, pracodawca zatrudniający co najmniej 25 pracowników w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy jest obowiązany, z zastrzeżeniem ust. 2-5 i art. 22, dokonywać miesięcznych wpłat na Fundusz. Wpłaty te ulegają obniżeniu z tytułu zakupu usługi, z wyłączeniem handlu lub produkcji pracodawcy zatrudniającego co najmniej 25 pracowników w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy, który osiąga wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych będących osobami niepełnosprawnymi zaliczonymi do znacznego stopnia niepełnosprawności lub osobami niewidomymi, psychicznie chorymi lub upośledzonymi umysłowo, osobami z całościowymi zaburzeniami rozwojowymi lub epilepsją - zaliczonymi do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, w wysokości co najmniej 30 %.

¹⁴ W porównaniu do 2009 r. kwota przedawnionych należności Funduszu zmniejszyła się o 49,3 tys. zł (o 5,8%).

wcześniejszych. Na powyższe należności nie były tworzone odpisy aktualizujące ich wartość¹⁵ (str. 13);

- nieterminowego rozpatrywania wniosków podmiotów ubiegających się o ulgi we wpłatach na PFRON¹⁶ (str. 14);
- opóźnień w realizacji projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej w ramach PO KL 2007-2013 w stosunku do przyjętych założeń (wg Rb-40 wydatkowano zaledwie 27,4% środków zaplanowanych), zaplanowania wydatków w nadmiernej wysokości oraz wypłacania środków partnerom na realizację noworozpoczętych projektów systemowych – na podstawie zawartych z nimi umów – jeszcze przed zawarciem umów z Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich o ich dofinansowaniu ze środków UE. W tym trybie Fundusz przekazał 16.769,7 tys. zł z własnych środków (str. 16);
- nieprzejrzystych zasad przy zlecaniu zadań fundacjom oraz organizacjom pozarządowym, w tym nierównego traktowania podmiotów ubiegających się o dofinansowanie PFRON (str. 19).

Powyższe działania NIK ocenia jako nierzetelne.

Sprawozdawczość

W wyniku badania wiarygodności ksiąg rachunkowych oraz przeniesień z ksiąg rachunkowych do sprawozdawczości Funduszu NIK stwierdziła, że sprawozdania Rb-N i Rb-Z za IV kwartał oraz roczne sprawozdanie Rb-40 - z wykonania planu finansowego przekazują prawdziwy i rzetelny obraz przychodów, wydatków, należności i zobowiązań Funduszu w 2010 r.

Kontrola wykazała¹⁷, że dane w rocznych sprawozdaniach z wykonania planu finansowego zostały prawidłowo przeniesione z 17 jednostkowych sprawozdań.

W 2010 r., podobnie jak w latach ubiegłych, PFRON nieterminowo przekazywał sprawozdania Rb-Z i Rb-N. Opóźnienia Funduszu wyniosły 1 dzień (za I i II kw.) oraz 7 dni w przypadku sprawozdania rocznego (Rb-Z i Rb-N) - w stosunku do terminu określonego w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek

¹⁵ Stosownie do art. 35b ust. 1 ustawy o rachunkowości, wartość należności powinna być aktualizowana z uwzględnieniem stopnia prawdopodobieństwa ich zapłaty poprzez dokonanie odpisu aktualizującego.

¹⁶ Zgodnie z art. 139 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa, załatwienie sprawy powinno nastąpić bez zbędnej zwłoki, jednak nie później niż w ciągu miesiąca, a sprawy szczególnie skomplikowanej – nie później niż w ciągu 2 miesięcy od dnia wszczęcia postępowania (Dz. U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 ze zm.).

¹⁷ Zgodnie z zasadami przyjętymi w PFRON, zadania z zakresu prowadzenia ksiąg rachunkowych, realizowane były w Biurze Funduszu przez Wydział Wpłat Obowiązkowych (w zakresie rozliczeń pracodawców zobowiązanych do wnoszenia wpłat na PFRON), Wydział Dofinansowań Rynku Pracy (w zakresie udzielania dofinansowań do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych i refundacji składek ZUS), Wydział Programowania i Realizacji Zadań (w zakresie ewidencji dofinansowań w ramach programów realizowanych przez Fundusz) oraz przez Dział Księgowości w pozostałym zakresie i w 16 oddziałach PFRON.

sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych¹⁸. Pozostałe sprawozdania i informacje, tj. sprawozdanie Rb-WS o wydatkach strukturalnych poniesionych przez PFRON w 2010 r. oraz półroczne informacje o pracodawcach zwolnionych z wpłat na Fundusz lub zobowiązanych do tych wpłat (kierowane do Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych) – składane były w obowiązujących terminach.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 26 czerwca 2006 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych¹⁹, sprawozdania Rb- Z i Rb- N za I, II i III kwartał powinny być złożone nie później niż 14 dni po upływie okresu sprawozdawczego, zaś na koniec IV kwartału oraz sprawozdania Rb-UZ i RB-UN nie później niż 37 dni po upływie okresu sprawozdawczego.

Zgodnie z przepisem art. 49 ust. 2 ustawy o rehabilitacji, wpłaty na PFRON pracodawcy dokonują do 20 dnia następnego miesiąca po miesiącu, w którym zaistniały okoliczności powodujące powstanie obowiązku wpłat. Taki zapis uniemożliwiał dochowanie terminów sprawozdawczych określonych w ww. rozporządzeniu. Już w 2009 r. NIK uznała za niezbędne podjęcie przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego działań w kierunku dostosowania, poprzez nowelizację przepisów, terminów składania sprawozdań wynikających z rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 26 czerwca 2006 r. do specyfiki PFRON²⁰. W rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 r. jednak nie zostały zmienione terminy składania przedmiotowych sprawozdań, zatem wniosek NIK w tym zakresie nie został zrealizowany.

Uwagi i wnioski

W celu wyeliminowania nieprawidłowości stwierdzonych w wyniku kontroli, Najwyższa Izba Kontroli sformułowała wnioski dotyczące m.in.:

1. Rzetelnego spisywania przedawnionych należności, tj. w roku, w którym przedawnienie nastąpiło lub zostało ujawnione.
2. Prowadzenia bieżącego monitoringu należności z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON oraz odpisów aktualizujących ich wartość.
3. Terminowego rozpatrywania wniosków podmiotów ubiegających się o ulgi we wpłatach na Fundusz.

¹⁸ Dz. U. nr 43 poz. 247. Do 19.03.2010 r. obowiązywało rozporządzenie MF z dnia 26 czerwca 2006 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (Dz. U. Nr 113, poz. 770) – terminy składania sprawozdań nie uległy zmianie oraz Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 3 lutego 2010 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. Nr 20, poz. 103);

¹⁹ Dz. U. z 2006 r. Nr 113, poz. 770.

²⁰ Vide informacja o wynikach kontroli wykonania w 2008 roku planu finansowego PFRON znak KPZ-410-08/2009 Nr ewid. 79/2009/P/08/109/KPZ.

4. Zintensyfikowania działań zwiększających wykorzystanie środków na realizację projektów współfinansowanych ze środków UE.
5. Zaniechania przekazywania środków partnerom przed podpisaniem umów z Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich o dofinansowanie projektów systemowych.
6. Stosowania przejrzystych zasad przy ustalaniu wysokości dofinansowania ze środków PFRON na zadania zlecone fundacjom oraz organizacjom pozarządowym.

3. Ważniejsze wyniki kontroli

Księgi rachunkowe

Najwyższa Izba Kontroli, wobec niestwierdzenia nieprawidłowości, pozytywnie ocenia poprawność formalną dowodów i zapisów księgowych, wiarygodność ksiąg rachunkowych Funduszu oraz skuteczność funkcjonowania procedur kontroli finansowej. Powyższą ocenę sformułowano na podstawie przeglądu analitycznego ksiąg oraz badania próby 179 dowodów księgowych

Doboru próby 84 dowodów²¹ o wartości 19.847,9 tys. zł dokonano metodą monetarną, natomiast 95 dowodów księgowych o wartości 15.185,5 zł tys. zł dobrano w sposób celowy. Łączna wartość operacji udokumentowanych wylosowanymi dowodami księgowymi wyniosła 35.033,4 tys. zł.

W księgach rachunkowych, według stanu na początek 2010 r., ujęte były nie odpisane należności, które powinny być odpisane w latach poprzednich.

Przychody PFRON

Zrealizowane przez Fundusz przychody wyniosły 4.252.482 tys. zł i w stosunku do założeń przyjętych w ustawie były niższe o 23.522 tys. zł tj. o 0,6%. W porównaniu do 2009 r. przychody te były niższe o 305.624 tys. zł tj. o 6,7%. Dane dotyczące przychodów przedstawiono w załączniku nr 1 do informacji.

Przychody z tytułu obowiązkowych wpłat, stanowiące 78,6% przychodów ogółem, wyniosły 3.344.395 tys. zł, i były niższe w porównaniu z 2009 r. o 53.969 tys. zł, tj. o 1,6% oraz wyższe od zaplanowanych – o 4.395 tys. zł, tj. o 0,1%. Przychody Funduszu w ujęciu kasowym z tego tytułu wyniosły 3.340.460 tys. zł i w stosunku do 2009 r. zmniejszyły się o 1,3 %.

W systemie Ewidencji Poboru Wpłat PFRON²² zaewidencjonowanych było 114.177 pracodawców, tj. o 2.791 więcej niż w roku poprzednim. W okresie objętym kontrolą zmniejszyła się liczba podmiotów aktywnych²³ z 36.162 do 35.323, tj. o 2,3% oraz nieaktywnych²⁴ z 24.298 do 24.122, tj. o 0,7%. Wzrosła natomiast grupa podmiotów zatrudniających do 25 etatów z 19.063 do 19.843, tj. o 4,1%.

²¹ Wylosowanych spośród 1.811 faktur o wartości 32.878,5 tys. zł.

²² Na dzień 3 stycznia 2011 r.

²³ Zatrudniających powyżej 25 etatów i zobowiązanych do dokonywania wpłat, vide przypis nr 13.

²⁴ Zatrudniających powyżej 25 etatów i osiągających wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych, określony w ustawie o rehabilitacji, vide przypis nr 13.

NIK zwraca uwagę, że średniomiesięczna kwota obniżenia wpłat na PFRON na podstawie art. 22 ustawy o rehabilitacji²⁵ wpłynęła na zmniejszenie przychodów w stosunku do 2009 r. o około 86.945 tys. zł.

W planie finansowym zaplanowano przychody z tytułu uzyskania dotacji rozwojowej w kwocie 49.075 tys. zł. Faktycznie, z tytułu refundacji wydatków poniesionych i przedłożonych do rozliczenia w CRZL, Fundusz otrzymał kwotę 23.955 tys. zł, tj. 48,8% kwoty planowanej, z tego:

- 21.423,2 tys. zł - zwrot dotacji celowej,
- 2.531,8 tys. zł – zwrot z rezerwy celowej budżetu państwa (część 83, poz. 98) środków europejskich na 2010 r. w części 44 – Zabezpieczenie Społeczne.

Fundusz nie wystąpił do CRZL z wnioskiem o refundację wydatków z EFS, ponoszonych od marca 2010 r. na realizację projektów rozpoczętych w 2010 r., a ponadto CRZL nie zatwierdziło wydatków 2 wniosków o płatność z projektów już zakończonych. Powyższe było przyczyną niskiego wykonania planu przychodów z tytułu dotacji rozwojowej.

Na **pozostałe przychody** w kwocie 141.812 tys. zł, które stanowiły 3,3% ogółu przychodów, składały się:

- odsetki od nieterminowych wpłat zakładów pracy – 25.211 tys. zł;
- pozostałe odsetki – 12.948 tys. zł, w tym z tytułu opłaty prolongacyjnej – 2.918,7 tys. zł;
- wpływy ze zwrotów dotacji wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub pobranych w nadmiernej wysokości – 9.007 tys. zł;
- wpływy ze zwrotów dofinansowań i dotacji z lat ubiegłych – 29.383,5 tys. zł;
- inne – 65.262,5 tys. zł²⁶.

Przychody te były niższe o 7% od uzyskanych w 2009 r. i o 3,6% niższe od planowanych. Przychody z tytułu odsetek od nieterminowych wpłat pracodawców stanowiły 84% planu i były niższe w porównaniu do 2009 r. o 5.198 tys. zł, tj. o 17,1%.

Wpływy z różnych tytułów zostały pomniejszone o umorzenia należności z tytułu wpłat pracodawców w wysokości 65 tys. zł na podstawie 3 decyzji, zaś na pozostałe kwoty, wynikające z decyzji umarzających, wykorzystano utworzone uprzednio odpisy.

²⁵ Na podstawie deklaracji i informacji zaksięgowanych w 2010 r. i dotyczących okresu sprawozdawczego 2010 r., vide przypis nr 13.

²⁶ Inne przychody dotyczyły 37 różnych tytułów.

Należności

Według stanu na koniec 2010 r., **należności PFRON** wyniosły 734.780 tys. zł i były wyższe o 18.859 tys. zł, tj. o 2,6% niż na koniec 2009 r. (715.921 tys. zł) oraz wyższe o 2.175 tys. zł, tj. o 0,3% od kwoty przewidzianej w planie (732.605 tys. zł). W ogólnej kwocie należności – 81,1% dotyczyło obowiązkowych wpłat na Fundusz (596.031 tys. zł).

Należności (brutto) z tytułu wpłat pracodawców na PFRON zwiększyły się o 10.387 tys. zł, tj. o 1,8%. (z 585.644 tys. zł do 596.031 tys. zł).

Pozytywna ocena działalności Funduszu dotyczy odzyskania w 2010 r., w wyniku egzekucji administracyjnej, 34.819 tys. zł tj. o 20.771 tys. zł (o 147,9%) więcej niż w 2009 r. W 2010 r. wystawiono 11.209 upomnień na łączną kwotę 63.538 tys. zł (w 2009 r. 3.556 na kwotę 36.409 tys. zł) oraz 6.359 tytułów wykonawczych na łączną kwotę 93.168 tys. zł (w 2009 r. – 2.562 na kwotę 41.754 tys. zł). NIK również ocenia pozytywnie zwiększenie ilości prowadzonych postępowań zmierzających do określenia kwot zobowiązań pracodawców²⁷ ze 108 w 2009 r. do 787 w 2010 r. Kwota należności Funduszu, określona w powyższy sposób, wyniosła 22.486 tys. zł i była wyższa o 20.893 tys. zł niż w 2009 r. Ponadto, na kształtowanie się ogólnej kwoty należności wpływ miał wzrost należności z tytułu zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych o 18.019 tys. zł, określonych po kontrolach urzędów skarbowych w zakresie prawidłowości tworzenia i gospodarowania jego środkami²⁸.

Ponadto, stan należności zmniejszył się o 10.485 tys. zł wskutek spłaty zobowiązań przez podmioty w związku z wszczętymi postępowaniami, realizacji decyzji rozkładających na raty zaległe wpłaty i wystawionych tytułów wykonawczych oraz spisania ze stanu należności wierzytelności od podmiotów, wobec których ukończono postępowanie upadłościowe.

Kwota zgłoszonych przez Fundusz wierzytelności wyniosła 32.258,2 tys. zł i była o 13,9% wyższa w porównaniu do 2009 r. Kwota odzyskanych należności w toczących się postępowaniach upadłościowych wyniosła 5.061,1 tys. zł i w porównaniu do 2009 r. zmniejszyła się o 45,4%, co było spowodowane ukończeniem w latach poprzednich postępowań upadłościowych prowadzonych w stosunku do dużych przedsiębiorstw.

Koszty poniesione przez Fundusz z tytułu prowadzonych postępowań egzekucyjnych w zakresie dochodzenia należnych wpłat od pracodawców wyniosły 1.131 tys. zł.

²⁷ Na podstawie danych uzyskanych z ZUS.

²⁸ W 2010 r. zobowiązania podmiotów określono na podstawie 787 decyzji, w 2009 r. – 108 decyzji.

W wyniku prowadzonych działań windykacyjnych odzyskano 5.160 tys. zł (o 588 tys. zł więcej niż w roku poprzednim tj. o 12,9%), co NIK ocenia pozytywnie.

NIK zwraca uwagę, że na koniec 2010 r. odpisami aktualizującymi wartość należności z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON objętych było 73,3% ogółu należności na kwotę 436.614 tys. zł, w tym należności m.in. z 2005 r. i 2006 r.²⁹

Na należności, które w 2010 r. zostały odpisane z powodu przedawnień, nie były tworzone odpisy aktualizujące ich wartość, pomimo że stosownie do art. 35b ust. 1 ustawy o rachunkowości, wartość należności powinna być aktualizowana z uwzględnieniem stopnia prawdopodobieństwa ich zapłaty poprzez dokonanie odpisu aktualizującego. W związku z powyższym, łączna kwota przedawnień w wysokości 798,9 tys. zł została odpisana w 2010 r. bezpośrednio w ciężar pozostałych kosztów operacyjnych.

Stwierdzono przypadek, że odpis aktualizujący wartość należności na kwotę 257,2 tys. zł (za okres od 12/2004 do 12/2005) – utworzony na podstawie uchwały nr 325/2010 Zarządu PFRON z dnia 9 grudnia 2010 r. – nie został wykorzystany do końca 2010 r., pomimo że decyzją z dnia 17 grudnia 2010 r. umorzone zostało postępowanie w sprawie określenia wysokości zobowiązania za ww. okres. Zgodnie z art. 35b ust. 3 ustawy o rachunkowości, należności umorzone winny pomniejszać dokonane uprzednio odpisy aktualizujące ich wartość.

W 2010 r. Fundusz wykazał **przedawnienia** z tytułu należnych wpłat od 47 podmiotów (w 2009 r. od 48) w łącznej wysokości 798,9 tys. zł. W porównaniu do 2009 r. kwota przedawnień zmniejszyła się o 49,3 tys. zł (o 5,8%). W ogólnej kwocie przedawnień – 447,9 tys. zł (56,1%) stanowiły zobowiązania podmiotów sprzed 2000 r.

Analogicznie jak w roku ubiegłym, spisania ze stanu należności od 47 podmiotów dokonano dopiero w 2010 r., pomimo że Fundusz uzyskał wiedzę o ich przedawnieniu przed 2010 r. m.in. w oparciu o otrzymane decyzje o umorzeniu postępowań egzekucyjnych³⁰ czy też zwrócone przez naczelników Urzędów Skarbowych tytuły wykonawcze³¹.

Powyższe działania NIK ocenia jako nierzetelne, gdyż należności te powinny zostać odpisane w roku, w którym Fundusz uzyskał wiedzę o ich przedawnieniu.

²⁹ Odpisy utworzone na podstawie uchwał Zarządu PFRON: nr 325/2010 z 9 grudnia 2010 r., nr 350/2010 z 23 grudnia 2010 r. i nr 363/2010 z 30 grudnia 2010 r.

³⁰ M.in. wnioski: 2/2010 – w 2008 r., 16/2010 – w 2009 r., 17/2010 – w 2007 r.

³¹ M.in. wnioski 5/2010 – w 2008 r., 19/2010 – w 2008 r., 20/2010 – w 2006 r., 21/2010 – w 2005 r., 22/2010 – w 2008 r., 28/2010 – w 2006 r., 30/2010 – w 2005 r.

W stosunku do zaległości 18 podmiotów³² przewlekłość postępowań w Funduszu w latach poprzednich była przyczyną przedawnień należności w łącznej kwocie 276 tys. zł, w związku z czym NIK nie podziela stanowiska Funduszu, iż na ten stan rzeczy PFRON nie miał wpływu.

W celu niedopuszczenia do przedawnień należności, Fundusz podjął działania mające na celu stały monitoring spraw i utworzenie rejestru podmiotów uwidaczniającego kolejne etapy postępowania poszczególnych rozrachunków.

Ulgi we wpłatach na PFRON

W okresie objętym kontrolą do PFRON wpłynęło 1.716 wniosków od pracodawców z prośbą o **zastosowanie ulg we wpłatach poprzez umorzenie, odroczenie bądź rozłożenie na raty**, tj. o 101 wniosków (o 5,6%) mniej niż w roku poprzednim, z czego rozpatrzono 1.263 wnioski (73,6% ogółu złożonych wniosków).

W 2010 r. Prezes Zarządu Funduszu wydał 22 decyzje umarzające wpłaty (16 decyzji w 2009 r.) w kwocie głównej 4.089,7 tys. zł (525,4 tys. zł w 2009 r.) wraz z odsetkami w kwocie 6.321,6 tys. zł (5,6 tys. zł w 2009 r.). Ponadto, wydanych zostało 554 decyzji odraczających wpłaty lub rozkładających pracodawcom na raty zadłużenie z tytułu obowiązkowych wpłat na Fundusz, wynoszące w kwocie głównej łącznie 66.033,6 tys. zł plus odsetki – 14.721,8 tys. zł.

NIK nie wnosi uwag do zasadności wydania skontrolowanych decyzji³³. W 3 przypadkach na 20 zbadanych spraw, stwierdzono niedotrzymanie terminów³⁴, o których mowa w art. 139 ustawy Ordynacja podatkowa. Stosownie do złożonych wyjaśnień, przyczyną powyższego były czasochłonne postępowania administracyjne, wymagające wnikliwej analizy materiału dowodowego. Nie wyznaczono jednakże innego terminu załatwienia sprawy.

³² Numery wniosków do wystąpienia nr 103 z 22 grudnia 2010 r. dotyczących poszczególnych podmiotów: 2, 5, 13, 17, 18, 20, 22, 23, 26, 28, 30-33, 36, 37, 39, 45.

³³ Skontrolowano 10 spraw, których wynikiem było wydanie decyzji przyznających ulgi w łącznej kwocie 22.516,8 tys. zł (tj. 34,1% wartości wydanych decyzji) oraz 10 spraw zakończonych decyzją odmowną.

³⁴ 1) Wniosek o odroczenie terminu płatności i rozłożenie na raty zaległości podmiotu 95X0051J4 wpłynął do Funduszu 13 kwietnia 2010 r., a decyzja rozkładająca zaległość za 02/2008-02/2010 została wydana 5 sierpnia 2010 r. (decyzja określająca wysokość zobowiązania wydana została 16 lutego 2010 r. w związku z wnioskiem ww. podmiotu o umorzenie wpłat).

2) Wniosek podmiotu 43W0006C1 o rozłożenie na raty zaległości za okres 10/2008-03/2009 wpłynął do PFRON 2 czerwca 2009 r., decyzja określająca wysokość zobowiązania wydana została 28 lipca 2009 r. Pismo strony informujące o nieskładaniu dodatkowego materiału dowodowego wpłynęło do PFRON 18 grudnia 2009 r., zaś decyzja rozkładająca na raty wydana została 2 marca 2010 r.

3) Wniosek podmiotu 14Y7928J6 o rozłożenie na raty zaległości za okres 02/2005 do 10/2009 wpłynął do Funduszu 16 grudnia 2009 r. W zawiadomieniu z 19 lutego 2010 r. wyznaczono nowy termin zakończenia sprawy na 31 maja 2010 r., jednakże decyzja rozkładająca zobowiązanie podmiotu została wydana dopiero 13 sierpnia 2010 r.

Ubiegłoroczny wniosek pokontrolny NIK, zgłoszony po kontroli wykonania planu finansowego w 2009 r. w przedmiocie terminowego rozpatrywania wniosków, nie został w pełni zrealizowany³⁵.

Wydatki PFRON

Ustalone w ustawie wydatki Funduszu w wysokości 4.517.142 tys. zł, tj. o 2,4% niższe niż w roku poprzednim (4.627.222 tys. zł), zostały zrealizowane w kwocie 4.320.324,2 tys. zł, tj. o 4,4 % niższej. Plan finansowy PFRON był dwukrotnie zmieniany – po uzyskaniu pozytywnej opinii Komisji Finansów Publicznych (nr 199 z dnia 22 października 2010 r.) – na podstawie zgody Ministra Finansów z 25 października 2010 r.³⁶ Wszystkie te zmiany polegały na przeniesieniu wydatków pomiędzy poszczególnymi zadaniami i były pozytywnie zaopiniowane przez RN Funduszu (na posiedzeniach w dniach: 17 marca 2009 r.; 15 lipca 2009 oraz 16 września 2009 r.).

W porównaniu z 2009 r. wykonanie wydatków Funduszu było niższe o 291.292,5 tys. zł, tj. o 6,3%.

Największy udział w strukturze wydatków miały:

- dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych – 2.846.832 tys. zł, tj. 65,9 % ogółu wydatków,
- refundacja składek na ubezpieczenia społeczne osób niepełnosprawnych – 140.881 tys. zł, tj. 3,3% ogółu wydatków,
- przelewy redystrybucyjne na zadania realizowane przez samorządy wojewódzkie i powiatowe na rzecz osób niepełnosprawnych oraz koszty obsługi tych zadań – 710.492 tys. zł, tj. 16,5% ogółu wydatków,
- rekompensaty dla gmin z tytułu utraconych przez nie dochodów w związku z zastosowaniem ustawowych zwolnień dla prowadzących zakłady pracy chronionej lub zakłady aktywności zawodowej – 159.999 tys. zł, tj. 3,7%.

Dane dotyczące przychodów przedstawiono w załączniku nr 1 do informacji.

³⁵ Sformułowany w 2009 r. wniosek pokontrolny NIK dotyczył terminowego i rzetelnego rozpatrywania wniosków podmiotów ubiegających się o ulgi we wpłatach na PFRON.

³⁶ Pismo Ministra Finansów znak FS10/063/14/825/CZQ/10 stanowiące odpowiedź na wnioski PRRON z 12 października 2010 r. (znak WF/049w/2010 i WF/948w/2010) o wyrażenie zgody na przeniesieniu wydatków pomiędzy poszczególnymi pozycjami planu.

Zadania realizowane przez Biuro i oddziały PFRON

1. Na dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych, Fundusz wydał 2.846.832 tys. zł (o 24% więcej niż w roku poprzednim), w tym 659.000 tys. zł z dotacji celowej, co stanowiło 23% faktycznie poniesionych wydatków z tego tytułu. Ww. dane przedstawiono w załączniku nr 3 do informacji.
2. Na zrekompensowanie gminom dochodów utraconych na skutek zastosowania ustawowych zwolnień podatkowych, PFRON otrzymał 80.000 tys. z dotacji budżetowej wykorzystanej w wysokości 79.999 tys. zł. Przyznana dotacja budżetowa nie zapewniała realizacji rekompensat dla gmin w wysokości złożonych wniosków, w związku z czym wypłaty (z tytułu II transzy) dokonano w niepełnej wysokości, tj. w 87,8% wnioskowanych kwot.
3. Na realizację 14 programów w ramach PO KL 2007 - 2013 r.³⁷, wspieranych ze środków pomocowych Unii Europejskiej zaplanowano w ustawie budżetowej kwotę 56.839 tys. zł.

Na noworozpoczęte projekty systemowe, PFRON wypłacał środki Partnerom – na podstawie zawartych z nimi umów³⁸ - jeszcze przed zawarciem umów z Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich (CRZL) o ich dofinansowaniu ze środków UE. Zauważyć należy, że w tym trybie Fundusz przekazał 16.769,7 tys. zł³⁹ z własnych środków.

W ocenie NIK, przekazanie Partnerom zaliczkowo tak znacznych środków Funduszu, było obarczone ryzykiem braku możliwości ich ewentualnego zwrotu (mimo zabezpieczenia wekslem oraz dodatkowymi zapisami w umowach wskazującymi na ich zabezpieczenie⁴⁰), w sytuacji niepodpisania umowy z CRZL i tym samym braku gwarancji ich zrefundowania ze środków UE. NIK zwraca uwagę, że dofinansowanie projektów ze środków UE stanowi 85% kwoty wypłacanej przez PFRON. Ponadto, z ustaleń kontroli wynika, że w przypadku

³⁷ Priorytet I - „Zatrudnienie i Integracja społeczna” Działanie 1.3 - „Ogólnopolskie programy integracji i aktywizacji zawodowej”, Poddziałanie 1.3.6 PFRON – projekty systemowe.

³⁸ Pierwsze transze były przekazywane jako zaliczki w kwotach określonych w harmonogramach płatności załączonych do umów partnerskich w terminie 7 dni od ich podpisania, a kolejne transze po rozliczeniu przez PFRON 60% dotychczas otrzymanych transz.

³⁹ Po podpisaniu umowy z CRZL przekazano transzę dofinansowania w kwocie 626.328 zł – dla Fundacji Polskich Kawalerów Maltańskich „Wsparcie osób niepełnosprawnych ruchowo II” oraz transzę dofinansowania w kwocie 542.580,42 – dla Stowarzyszenia Przyjaciół Integracja – „Wsparcie osób w swobodnym dostępie do Internetu”.

⁴⁰ Na poczet zabezpieczenia prawidłowej realizacji umowy, każdy partner zobowiązany był do wystawienia i dostarczenia, najpóźniej w dniu podpisania umowy weksła in blanco z klauzulą „bez protestu” zabezpieczającego kwotę równoważącą całości jego budżetu. W umowach pomiędzy PFRON a partnerami znalazł się też zapis (w § 8) mówiący, że w przypadku uznania całości lub części wydatków za niekwalifikowalne w przypadku nieuwzględnienia ich w zaakceptowanym przez CRZL Wniosku o dofinansowanie projektu, dokonania korekt do Wniosku na skutek uwag CRZL, nie zawarcia umowy o dofinansowanie projektu - partner zobowiązuje się zwrócić przekazaną mu zaliczkę lub jej część.

jednej z pięciu finansowanych w 2010 r. umów⁴¹, do dnia 29 marca 2011 r. nadal nie podpisano umowy z CRZL.

Wydatkowano zaledwie 27,4% środków zaplanowanych⁴² (wg Rb-40) na projekty wspierane ze środków pomocowych Unii Europejskiej, głównie z powodu zaplanowania wydatków w nadmiernej wysokości na noworozpoczynane projekty oraz opóźnień w ich realizacji w stosunku do przyjętych założeń.

Z ustaleń kontroli wynika, że w 2010 r. rozpoczęto finansowanie jedynie 5 projektów z 8 zaplanowanych⁴³. Na jeden projekt⁴⁴ Fundusz nawet nie złożył wniosku, a inny⁴⁵ wniosek złożony został dopiero 31 grudnia 2010 r.

Wnioski o dofinansowanie realizacji projektów Komisja Oceny Merytorycznej w CRZL akceptowała w terminach od 4 do 10 miesięcy, w związku z czym Fundusz podpisał zaledwie 3 umowy z CRZL w grudniu 2010 r., a kolejne 2 – dopiero w styczniu 2011 r. Nie podpisano natomiast jeszcze 3 z 8 zaplanowanych umów⁴⁶.

Do końca 2010 r. Fundusz nie wystąpił z żadnym wnioskiem o refundację wydatków z EFS, które ponosił już od marca 2010 r. na realizację projektów rozpoczętych w 2010 r.

Ponadto, w 3 z 5 zakończonych w 2010 r. projektach nie zostały osiągnięte niektóre z zaplanowanych rezultatów. Np. w projekcie „Wsparcie osób niesłyszących na rynku pracy” wskaźnik osób, które odbyły staż pracy wyniósł 70%, a w przypadku osób, które skorzystały z poradnictwa prawnego i psychologicznego - 61,6%. Wynikało to m.in. z faktu, iż pracodawcy nie zawsze wykazywali zainteresowanie zatrudnieniem osoby niesłyszącej a nie wszystkie oferty stażowe cieszyły się zainteresowaniem beneficjentów. Ponadto niektóre osoby miały obawy przed indywidualną konsultacją z psychologiem, w związku z czym nie zdecydowały się na poradę.

W wyniku błędnego księgowania, na koncie 742-POKL-01 – „Zwrot środków otrzymanych z UE” zaksięgowano kwoty 2.369 zł i 124 zł (łącznie 2.493 zł) z tytułu odsetek od zwróconych kwot nieprawidłowości w projekcie „Wsparcie osób niesłyszących na rynku

⁴¹ „Wsparcie osób niesłyszących na rynku pracy II” Wydatkowano na jej realizację 1.291,9 tys. zł, z czego Fundusz przekazał partnerowi kwotę 1.243,1 tys. zł, natomiast 48,8 tys. zł wydatkował PFRON.

⁴² Nie uwzględniając kwoty 5.060 tys. zł, ujętej w księgach rachunkowych na koncie *Rozrachunki z tyt. wypłaconych zaliczek w POKL*. Uwzględniając tę kwotę, Fundusz wypłacił na realizację projektów 36,3% środków planowanych.

⁴³ Przy czym w sprawozdaniu Rb-40 (w wydatkach na to zadanie) uwzględniono 3 projekty. Środki na 2 pozostałe projekty zostały zaksięgowane na rozrachunkach z uwagi na niepodpisane umowy z CRZL.

⁴⁴ „Wsparcie osób z autyzmem II”

⁴⁵ „Wsparcie osób z zaburzeniami psychicznymi na rynku pracy II”

⁴⁶ Do dnia 29 marca 2011 r. stan ten nie zmienił się.

pracy”. Skutkiem tego, w sprawozdaniu Rb-40 zawyżono kwotę zwrotu środków otrzymanych z UE a zaniżono koszty finansowe (zwrot odsetek PO KL).

4. Stosownie do postanowień art. 36 ust. 1 i 4 ustawy o rehabilitacji, Fundusz zlecał fundacjom oraz organizacjom pozarządowym realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych. Na realizację 474 projektów, wyłonionych w 5 konkursach, Biuro i Oddziały PFRON wypłaciły łącznie 90.469,9 tys. zł (w tym na obsługę zadań) tj. 86,2% środków planowanych (105.000,0 tys. zł). W stosunku do roku poprzedniego, wydatki na ten cel zmalały o 43,4%. Przyczyną niepełnego wykorzystania środków były zaistniałe w drugiej połowie roku trudności finansowe związane z niższymi przychodami Funduszu. Wobec tego Fundusz podjął działania w celu ograniczenia wydatków i ich dostosowania do poziomu niższych przychodów, tj. wdrożone zostały negocjacje ze Zleceniobiorcami, skutkujące zmniejszeniem kwot dofinansowań zadań zleconych.

Kontrolą NIK objęto zlecenie zadań w ramach V konkursu, na które wypłacono 25.080,8 tys. zł. Stwierdzono w tym zakresie następujące nieprawidłowości:

- pomimo iż w dniu 31 maja 2010 r. na stronie internetowej PFRON ukazały się wyniki oceny merytorycznej 505 projektów (stanowiące podstawę do przyznania przez Fundusz kwot dofinansowania dla 211 projektów) a Wnioskodawcy zostali pisemnie poinformowani, że od oceny merytorycznej ekspertów nie przysługuje odwołanie – miesiąc później⁴⁷ Zarząd Funduszu podjął decyzję o skierowaniu 37 projektów⁴⁸ do ponownej oceny merytorycznej przez innych ekspertów. W wyniku ponownego rozpatrzenia ww. wniosków zwiększono środki na dofinansowanie projektów w ramach tego konkursu (dofinansowano 24 dodatkowo ocenione projekty) - o 3.092,9 tys. zł – w związku z czym kwota (25.000 tys. zł)⁴⁹ podana w ogłoszeniu konkursowym nie odpowiadała faktycznej kwocie przeznaczanej na projekty.

NIK zwraca uwagę, że zlecając ponowną ocenę wniosków, kolejnej grupie ekspertów wypłacono 21.320 zł, pomimo że już wcześniej poniesione koszty na wynagrodzenia ekspertów oceniających te wnioski wyniosły 25.730 zł. Podkreślić należy, że oceny ekspertów były przyjęte przez PFRON, poprzez potwierdzenie poprawności wykonania zawartych z nimi, umów o dzieło. W ocenie NIK, wydatkowanie kwoty 21.320 zł było niegospodarne.

⁴⁷ W dniu 28 czerwca i 8 lipca.

⁴⁸ Spośród 505 już ocenianych.

⁴⁹ Przyznając dofinansowanie dla 211 projektów Zarząd Funduszu pojął decyzję 16 czerwca 2010 r. o zwiększeniu tej kwoty do 25.680,8 tys. zł.

- Fundusz nie stosował przejrzystych zasad przy ustalaniu wysokości dofinansowania dla ww. dodatkowo ocenianych projektów. Ustalając dofinansowanie, zastosowano bowiem kryterium podziału na „projekty o ugruntowanej renomie społecznej” oraz pozostałe, co nie było powiązane z ocenami eksperckimi (eksperci przyznawali bowiem poszczególnym projektom liczbę punktów). Dodatkowego podziału środków na projekty, dokonano zatem wg innych zasad i zastosowano też inne wskaźniki procentowego obniżenia proponowanej przez eksperta kwoty dofinansowania, niż przy ustaleniu dofinansowania dla 211 projektów⁵⁰.

W ocenie NIK, świadczy to o nierównym traktowaniu podmiotów ubiegających się o dofinansowanie z PFRON.

- PFRON nie podał do publicznej wiadomości informacji o wynikach ponownej oceny merytorycznej wniosków i przyznaniu lub zwiększeniu dofinansowania 24 podmiotom, w łącznej kwocie 3.020,6 tys. zł, naruszając tym samym zasadę jawności w gospodarowaniu środkami publicznymi – wynikającą z art. 34 ust. 1 pkt 8 ustawy o finansach publicznych oraz art. 15 ust. 2j ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie⁵¹.

Ponadto, w 2 z 6 badanych umów NIK zwraca uwagę, że:

- w umowie z POPON wyznaczono aż 4 miesięczny termin na jej rozliczenie i zwrot niewykorzystanych środków od zakończenia realizacji zadania, mimo iż w § 10 ramowego wzoru umowy o wykonanie zadania publicznego przez organizację pozarządową (stanowiącym załącznik do rozporządzenia MPiPS⁵²) określone zostały terminy w jakich powinny być zwracane niewykorzystane środki. Skutkiem tego dopiero

⁵⁰ Ustalając dofinansowania do 211 projektów w piątym konkursie (uchwała nr 151/2010 Zarządu Funduszu z dnia 16.06.2010 r.) zastosowano procentowe zmniejszenie kwoty dofinansowania wg zasady: projekty, które uzyskały od 90 do 100 punktów – 75 % dofinansowania zaproponowanego przez eksperta; projekty, które uzyskały od 80 do 89,5 punktów – 65 %; projekty, które uzyskały od 60 do 79,5 punktów – 60 % dofinansowania zaproponowanego przez eksperta. Natomiast przy ustalaniu dofinansowania do projektów wyłonionych w wyniku dodatkowej oceny merytorycznej zastosowano inne wskaźniki procentowego obniżenia proponowanej przez eksperta kwoty dofinansowania, tj. odpowiednio: 75% - dla projektów o ugruntowanej renomie społecznej, dotyczących m.in. ogólnopolskich imprez kulturalnych, sportowych, turystycznych i rekreacyjnych dla osób niepełnosprawnych, wydawnictw skierowanych do osób niepełnosprawnych, kampanii informacyjnych oraz projektów związanych z rehabilitacją osób autystycznych; 55% - dla pozostałych projektów, w tym 50% - dla projektów, które uzyskały dofinansowanie, a po ponownej ocenie merytorycznej proponowano jej zwiększenie.

⁵¹ Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536.

⁵² Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 27 grudnia 2005 r. w sprawie wzoru oferty realizacji zadania publicznego, ramowego wzoru umowy o wykonanie zadania publicznego i wzoru sprawozdania z wykonania tego zadania (Dz. U. z 2005 r. Nr 264, poz. 2207) – uchylone z dniem 18.01.2011 r. Zgodnie z treścią wzoru umowy, przyznane środki finansowe Zleceniobiorca jest zobowiązany wykorzystać w terminie 14 dni od wskazanego w umowie terminu końcowego wykonania zadania a środki finansowe niewykorzystane do tego terminu, jest zobowiązany zwrócić wraz z odsetkami w terminie kolejnych 14 dni.

25 lutego 2011 r. POPON dokonała zwrotu niewykorzystanych środków w kwocie 36.142,42 zł, tj. ponad 10 % otrzymanego z Funduszu dofinansowania i odsetek powstałych na rachunku bankowym, pomimo iż termin realizacji zadania upłynął 31 października 2010 r.;

- w 2 przypadkach Fundusz nie dochował terminu przekazania Wnioskodawcom⁵³ I transzy środków finansowych. Opóźnienie wyniosło 56 i 31 dni w odniesieniu do warunków określonych w zawartej umowie. Zdaniem NIK, nieuzasadnione było uzależnienie przekazania środków finansowych od renegotjacji warunków umów w celu obniżenia dofinansowania z PFRON⁵⁴ i podpisania aneksów do umów.

5. Na realizację programów celowych, zatwierdzonych przez Radę Nadzorczą PFRON, zaplanowano w ustawie budżetowej kwotę 205.500 tys. zł, którą w dniu 25 października 2010 r. za zgodą Ministra Finansów, zmniejszono do 128.473 tys. zł (o 37,5%). Wydatki (96.334,4 tys. zł) wyniosły 75,0 % planu po zmianach i stanowiły 2,2% ogółu wydatków Funduszu. W stosunku do 2009 r. zmaląły o 69,2%.

Zmniejszenie wydatków wynikało z konieczności zabezpieczenia środków na dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych oraz refundację składek na ubezpieczenia społeczne (wynikające z zapisów art. 26a oraz art. 25a ustawy o rehabilitacji).

W szczególności:

- ograniczono wydatki na realizację programu „Pegaz 2003”, w ramach którego pomoc osobom niepełnosprawnym ograniczono jedynie do dofinansowania likwidacji barier transportowych i w komunikowaniu się. Również program „Pegaz 2010”, będący jego kontynuacją, realizowano w ograniczonym zakresie, związanym głównie z zakupem wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym wraz z dodatkowym wyposażeniem oraz utrzymaniem jego sprawności technicznej,
- wypłacono jedynie zobowiązania z tytułu umów zawartych do końca 2009 r. oraz środki za przeprowadzoną ewaluację programu „Uczeń na wsi – pomoc w zdobyciu wykształcenia przez osoby niepełnosprawne zamieszkujące gminy wiejskie i gminy miejsko-wiejskie”, który realizowany był do 30.06.2010 r.,
- zmniejszono środki na realizację programu „Komputer dla Homera 2003 – program pomocy w zakupie sprzętu elektronicznego oraz oprogramowania umożliwiającego rehabilitację zawodową i społeczną osób niewidomych i niedowidzących” – wypłacając

⁵³ Towarzystwo Pomocy Głuchoniewidomym i Towarzystwo Przyjaciół Dzieci.

⁵⁴ O około 10%.

jedynie zobowiązania z 2009 r. Nie ogłoszono naboru wniosków o dofinansowanie w ramach nowego programu „Komputer dla Homera 2010”.

Najwięcej środków - 54.115 tys. zł, tj. 56,2% ogółu, przeznaczono na dofinansowania w ramach programu „Student II”.

Analiza kontrolna wykazała, że opracowano i wdrożono pod potrzeby konkretnej jednostki „Program wsparcia międzynarodowych imprez sportowych dla osób niepełnosprawnych organizowanych na terenie Polski” (jeden z dwóch kontrolowanych programów). Już w marcu 2007 r. Pełnomocnik Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych zadeklarował Dyrektorowi Generalnemu Stowarzyszenia Olimpiady Specjalne możliwość dofinansowania ze środków PFRON organizowanych w Polsce Europejskich Letnich Olimpiad Specjalnych w 2010 r., w ramach programów zatwierdzonych przez Radę Nadzorczą PFRON. Zadanie to dofinansowano w 2010 r. w kwocie 550 tys. zł. NIK stwierdziła brak zgodności między przyjętymi kwotami wydatków w poszczególnych kategoriach z wyliczeniami stanowiącymi podstawę ich kalkulacji, np. w poz. „wyżywienie uczestników” do kalkulacji kosztów przyjęto: liczba uczestników 7063 osoby x śr. 240,69 zł co daje kwotę 1.700.000 zł, podczas gdy w aneksie (przy tej samej podstawie kalkulacji), podano kwotę 1.770.000 zł. Świadczy to o braku należytej staranności przy sporządzaniu aneksu do umowy, co może utrudnić jej końcowe rozliczenie ze względu na różnice interpretacyjne odnośnie sposobu rozliczania poniesionych kosztów (np. ryczałtowe, czy na podstawie ilości oraz cen jednostkowych).

NIK nie wnosi uwag do realizacji programu „Powódź 2010”, w ramach którego Oddziały PFRON wypłaciły świadczenia 3.121 osobom niepełnosprawnym poszkodowanym na skutek powodzi - w łącznej kwocie 3.744,8 tys. zł.

6. W 2010 r., na podstawie w art. 20 b ustawy o rehabilitacji, Fundusz rozpoczął realizację nowego zadania - refundacji kosztów wydawania certyfikatów przez podmioty uprawnione do szkolenia psów asystujących. Z zaplanowanych na ten cel 150,0 tys. zł, wydatkowano jedynie 9,7 tys. zł, co stanowiło 6,5% planu, pomimo iż pozytywnie rozpatrzono wszystkie złożone wnioski. NIK zauważa jednak, że w 2010 r. Fundusz realizował to zadanie po raz pierwszy, a plan finansowy w tym tytule został skalkulowany w oparciu o „*Ocenę Skutków Regulacji*” do projektu Rozporządzenia MPiPS⁵⁵ w sprawie wydania certyfikatów potwierdzających status psa asystującego.

7. Zmniejszenia wydatków wprowadzone w trakcie roku spowodowały, iż plan finansowy Funduszu na realizację działań wyrównujących różnice między regionami (art. 47 ust. 1 pkt 1

⁵⁵ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 kwietnia 2010 r. w sprawie wydawania certyfikatów potwierdzających status psa asystującego (Dz. U. z 2010 r. Nr 64, poz. 399).

ustawy o rehabilitacji) został zmniejszony z kwoty 50.000,0 tys. zł do 1.556,0 tys. zł (o 96,9%). Wydatkowano kwotę 1.548,0 tys. zł, którą przeznaczono na dofinansowanie 1 warsztatu terapii zajęciowej dla poszkodowanych w wyniku powodzi (768,7 tys. zł - 100% kwoty wnioskowanej w ramach realizowanego obszaru F) oraz na zobowiązania z 2009 r.

Ponadto, PFRON w 2010 r.:

- udzielił dofinansowania w kwocie 1.600 tys. zł do realizacji rządowego programu „Rozwój Biblioteki Centralnej Polskiego Związku Niewidomych”;
- dofinansował w łącznej kwocie 1.390 tys. zł badania, ekspertyzy oraz analizy dotyczące rehabilitacji zawodowej i społecznej (zarówno zgłaszane przez jednostki badawcze, jak i własne Funduszu). W porównaniu do 2009 r. wydatki były niższe o 32,9%;
- zaplanował kwotę 7.500 tys. zł, zmniejszoną następnie do 6.971 tys. zł, na dofinansowanie w wysokości do 50% oprocentowania kredytów bankowych zaciągniętych przez zakłady pracy chronionej. Faktyczne wykonanie wyniosło 4.997,77 tys. zł (tj. 71,69%) i było wyższe od wydatków zrealizowanych w 2009 r. o 7,8% (4.606,5 tys. zł);
- zaplanował środki w kwocie 20.000 tys. zł na zwrot kosztów budowy lub rozbudowy obiektów i pomieszczeń zakładu, transportowych i administracyjnych. Zawarto 393 umowy (75,1% złożonych wniosków) na łączną kwotę 11.364 tys. zł (15,7% kwot wnioskowanych). Faktyczne wydatki z tego tytułu w 2010 r. wyniosły – łącznie ze zobowiązaniami z 2009 r. - 13.182 tys. zł.

Zadania realizowane przez samorządy powiatowe i wojewódzkie

W 2010 r. Fundusz przekazał samorządom 710.491,7 tys. zł (99,9 % środków zaplanowanych) na realizację i pokrycie kosztów obsługi zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych – o 12,5% mniej niż w 2009 r. Kwota ta stanowiła 16,5 % ogółu wydatków Funduszu, podczas gdy w 2009 r. stanowiła 17,6% (a w 2008 r. – 21,9%).

Pomimo iż w „Założeniach do planu rzeczowo-finansowego PFRON na 2010 r.” Pełnomocnik Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych wskazał, że niezbędne jest zwiększenie środków PFRON o ok. 33% w odniesieniu do środków zaplanowanych w 2009 r. (z 749 mln zł do ok. 1 mld), ujęcie w planie niższych środków było spowodowane przede wszystkim prognozowanym obniżeniem przychodów z tytułu wpłat pracodawców i mniejszą kwotą stanu Funduszu na początek 2010 r. od zakładanego w przewidywanym wykonaniu 2009 roku.

Wzrosły natomiast wydatki na obligatoryjne zadanie z zakresu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych tj. dofinansowanie wynagrodzeń dla osób niepełnosprawnych.

Podziału środków przypadających samorządom dokonano na podstawie algorytmu określonego w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 maja 2003 r.

Powiatom PFRON przekazał kwotę 632.852,6 tys. zł (łącznie z kosztami obsługi zadań⁵⁶), w tym na realizację zadań 617.430,7 tys. zł. Środki zostały wykorzystane w 99,9%. Analogicznie do roku poprzedniego, najwięcej środków tj. 86,4%, samorzady powiatowe wydatkowały na dofinansowanie 4 zadań, tj.:

- kosztów tworzenia i działania 2 nowopowstałych warsztatów terapii zajęciowej – w kwocie 77,5 tys. zł oraz kosztów działania 660 warsztatów, powstałych w latach poprzednich – w kwocie 340.404,9 tys. zł. W 2010 r. w warsztatach uczestniczyło 23.311 osób niepełnosprawnych;
- zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze – pomocy udzielono 140.712 osobom w kwocie 91.775,6 tys. zł;
- likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych - w kwocie 50.895,4 tys. zł. Z pomocy skorzystały 13.452 osoby niepełnosprawne;
- uczestnictwa 70.330 osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych – w kwocie 49.580 tys. zł.

Samorzady wojewódzkie otrzymały z PFRON środki (łącznie z kosztami obsługi zadań) w kwocie 77.639,1 tys. zł, w tym na realizację zadań 75.749 tys. zł. Środki zostały wykorzystane w 99,0 % na dofinansowanie następujących zadań:

- kosztów utworzenia 5 zakładów aktywności zawodowej (zaz) – 1.755,5 tys. zł oraz kosztów działania 63 zaz – 39.189,5 tys. zł, w których zatrudniono 2.255 osób niepełnosprawnych;
- robót budowlanych w 129 obiektach służących rehabilitacji – w kwocie 27.759,3 tys. zł;
- zadań zleconych 355 fundacjom oraz organizacjom pozarządowym przez 14 samorządów – w kwocie 6.275 tys. zł.

Kontrola terminowości przekazywania środków samorządom powiatowym i wojewódzkim w miesiącach marcu i wrześniu 2010 r. wykazała, że wszystkie wnioski złożone przez samorzady zostały zrealizowane w terminie wskazanym w § 7 ust. 2 rozporządzenia w sprawie algorytmu przekazywania środków.

⁵⁶ Zgodnie z § 7 ust.1 ww. rozporządzenia – do 2,5% kwoty przeznaczonej na realizację zadań.

Wydatki bieżące własne

W ustawie zaplanowano wydatki bieżące własne w wysokości 221.139 tys. zł, z tego kwota 130.048 tys. zł dotyczyła kosztów obsługi Funduszu, a pozostałe 91.091 tys. zł – odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu wpłat na PFRON, pożyczek, odsetek od pożyczek oraz innych należności.

W trakcie roku plan zwiększono o 21.035 tys. zł. Wydatki zrealizowano w wysokości 221.897 tys. zł, były one wyższe o 17.165 tys. zł (o 8,4 %) niż w 2009 r. Na kwotę tę złożyły się wydatki poniesione na działalność bieżącą PFRON w wysokości 130.934 tys. zł oraz odpis aktualizujący należności PFRON – 90.963 tys. zł.

W porównaniu do 2009 r. wydatki na funkcjonowanie Funduszu były wyższe o 21.374 tys. zł, tj. o 19,5 %.(109.560 tys. zł).

Zrealizowane wydatki i koszty bieżące własne Funduszu z przeznaczeniem na działalność bieżącą Biura i Oddziałów stanowiły 86,7% kwoty planowanej. Kwota wydatków na działalność bieżącą Funduszu stanowiła 2,59% wydatków ogółem zrealizowanych w 2010 r.

Niepełne wykonanie planu wydatków bieżących (własnych) wynikało z wprowadzenia programu oszczędnościowego, ograniczającego znacząco wydatki m.in. w pozycjach: zakup usług remontowych (37,4% planu po zmianach), wydatki i zakupy inwestycyjne (58,0%), usługi internetowe (21,3%), usługi pocztowe i telekomunikacyjne (60,9%), podróże służbowe krajowe (65,5%) i zagraniczne (45,0%).

Powyższe oszczędności wynikały z bieżącego monitoringu kosztów. Już w sierpniu 2010 r. podjęto działania zmierzające do ograniczenia wydatków Funduszu oraz dostosowania budżetu do sytuacji finansowej PFRON i w sytuacji zagrożenia niebezpieczeństwem utraty płynności finansowej. Część planowanych wydatków przesunięto na lata następne, przy czym nie miały one wpływu na bieżące i przyszłe funkcjonowanie Funduszu. Niektóre zadania wykonywano we własnym zakresie. Najważniejsze ograniczenia dotyczyły organizacji szkoleń, wszystkich (łącznie z rozpoczętymi) postępowań przetargowych, które nie miały wpływu dla zapewnienia ciągłości funkcjonowania Funduszu oraz nie rozpoczynania nowych postępowań, delegacji służbowych itp.

Analiza dokumentacji dotycząca gospodarowania środkami na szkolenia pracowników Funduszu, umarzania kwot, wynikających z przekroczenia miesięcznego limitu kosztów rozmów telefonicznych, finansowanych ze środków Funduszu oraz organizacji i przeprowadzania zamówień publicznych nie budzi uwag NIK, jak też zawieranie i finansowanie umów zlecenia i umów o dzieło.

W Biurze Funduszu – w okresie od 01 stycznia do 31 grudnia 2010 r. – funkcjonowały łącznie 294 umowy zlecenia i o dzieło, przy czym 61 z nich zawarto w 2009 r. z okresem

trwania do 2010 r. Z pracownikami Funduszu zawarto łącznie 33 umowy (o 10 mniej niż w 2009 r.), co stanowiło 11,2% wszystkich obowiązujących umów w 2010 r. a ich wartość wyniosła 169.483,9 zł, tj. 14,6% wynagrodzeń bezosobowych.

Spośród 15 postępowań przeprowadzonych i zakończonych w badanym okresie o łącznej wartości 7.701.407,38 zł, zbadano 10 postępowań (tj. 66,7%) o wartości 7.343.298,38 zł (tj. 95,4% wartości wszystkich umów). Dodatkowo, do badania pobrano zamówienie o najwyższej wartości (1.314.022,96 zł) rozpoczęte w 2009 r. i zakończone w 2010 r. Analiza dokumentów z powyższych zamówień publicznych wykazała zgodność z obowiązującymi procedurami zawartymi w ustawie – Prawo zamówień publicznych oraz w zarządzeniach Prezesa Zarządu PFRON.

Na usługi informatyzacyjne wydatkowano kwotę 11.775,4 tys. zł, z tego na realizację umowy dotyczącej obsługi dofinansowań i refundacji – kwotę 6.355,9 tys. zł.

Badaniu poddano wszystkie umowy zawarte z wykonawcą systemu począwszy od 2003 r. do chwili obecnej. Osiem umów (z 9 zawartych) dotyczyło zmian wymuszonych nowelizacją aktów prawnych.

W 2010 r. nie zanotowano umorzeń kwot z tytułu przekroczenia miesięcznego limitu kosztów rozmów telefonicznych.

Zatrudnienie i wynagrodzenia

Wydatki na wynagrodzenia zaplanowano w kwocie 52.282 tys. zł. Faktyczne wykonanie wyniosło 52.116 tys. zł i było niższe od planu o 166 tys. zł (o 0,3%), co stanowiło 39,8% wydatków i kosztów na działalność bieżącą Funduszu. W porównaniu do 2009 r. były one niższe o 99 tys. zł (o 0,2%). Przeciętne wynagrodzenie osobowe wypłacone w 2010 r. wyniosło 4.690,32 zł (bez nagrody rocznej – 4.530,31 zł). Było ono wyższe od analogicznego wynagrodzenia w 2009 r. o 32 zł, tj. o 0,7%.

W planie na 2010 r. przewidziano zatrudnienie pracowników na 933,25 etatach, w tym 577,25 etatów w Biurze PFRON oraz na 356,0 w Oddziałach Funduszu. Przeciętne zatrudnienie wyniosło 925,95 etatów i było niższe niż w 2009 r. (934,07) o 8,12 etatów (o 0,9%), natomiast w stosunku do planowanego średniorocznego zatrudnienia w 2010 r., wykonanie było niższe o 7,30 etatów i stanowiło 99,22%. Dane dotyczące zatrudnienia i wynagrodzeń przedstawiono w załączniku nr 2 do informacji.

Dotacje budżetowe

W 2010 r. **dotacje z budżetu państwa** wyniosły 762.954 tys. zł (17,9% ogółu przychodów) i były niższe niż planowano w ustawie budżetowej o 25.121 tys. zł, tj. o 3,2% oraz wyższe o 22.780 tys. zł, tj. o 3,1% niż w 2009 r. W ogólnej kwocie:

- 23.955 tys. zł, to dotacja rozwojowa przeznaczona na realizację projektów współfinansowanych ze środków UE - niższa niż planowana o 51,2%;
- 659.000 tys. zł, to dotacja wykorzystana na dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych;
- 79.999 tys. zł, to dotacja wykorzystana na rekompensatę gminom utraconych dochodów z tytułu zastosowania ustawowych zwolnień, o których mowa w art. 31 ust. 1 pkt 1 ustawy o rehabilitacji.

NIK nie wnosi uwag do wykorzystania ww. dotacji.

Inne ustalenia kontroli

Wydział Audytu Wewnętrznego przeprowadził, zgodnie z planem, 18 zadań audytowych sprawdzających działalność 6 Oddziałów oraz 10 Wydziałów Biura. Pracownicy Wydziału przekazali w sprawozdaniach z przeprowadzonych zadań audytowych łącznie 37 zaleceń służących poprawie jakości i skuteczności funkcjonowania systemu kontroli zarządczej w PFRON. W wyniku tego, pod adresem Zarządu Funduszu, formułowano zalecenia dotyczące m.in.:

- wdrożenia badań porównawczych w zakresie ryzyka podwójnego finansowania, w szczególności na podstawie danych będących w posiadaniu PFRON,
- wprowadzenia zasady losowego ich przydziału przy ocenie wniosków przez zespoły oceniające,
- rozważenia wprowadzenia w umowach zapisu umożliwiającego realizację audytu wewnętrznego przez PFRON u partnerów.

Wydział Kontroli Funduszu przeprowadził u beneficjentów PFRON 186 kontroli (69 planowych i 117 doraźnych), którymi objęto 68 zakładów pracy chronionej i 118 innych podmiotów. Oddziały przeprowadziły u beneficjentów PFRON łącznie 2.007 kontroli, w tym 1.874 planowych i 133 doraźnych, którymi objęto 131 zakładów pracy chronionej, 1.431 osób fizycznych i 443 inne podmioty. Wydział opiniował także w 15 przypadkach „Informacje o stanie realizacji zaleceń pokontrolnych” sporządzane dla Zarządu PFRON przez Oddziały Funduszu. W wyniku kontroli Oddziałów PFRON formułowano były wnioski do ich dyrektorów dotyczące m.in.:

- stosowania rotacji osób w komisjach opiniujących wnioski i uczestniczenia w nich więcej niż jednego przedstawiciela organizacji pozarządowych oraz niepowoływania w ich skład pracowników rozliczających lub kontrolujących beneficjentów,
- dokonywania zmian treści umów wyłącznie w formie aneksów.

4. Informacje dodatkowe o przeprowadzonej kontroli

Protokół

Protokół z kontroli podpisany został przez Zarząd PFRON w dniu 7 kwietnia 2011 r. bez zastrzeżeń. Zarząd Funduszu skorzystał z przysługującego prawa i w dniu 12 kwietnia 2011 r. – na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy o NIK – złożył wyjaśnienia, co do przyczyn i okoliczności powstania zdarzeń opisanych w protokóle kontroli.

Wystąpienie pokontrolne

Wystąpienie pokontrolne skierowane zostało do Prezesa Zarządu Funduszu w dniu 22 kwietnia 2011 r.

Finansowe rezultaty kontroli

Na finansowe rezultaty kontroli złożyły się nieprawidłowości polegające na:

- uszczupleniu przychodów w kwocie 276 tys. zł w wyniku przedawnienia należności wskutek przewlekłości postępowania PFRON; (str. 14)
- niegospodarne wydatkowanie kwoty 21.320 zł w związku z zleceniem ponownej oceny wniosków na zadania zlecone fundacjom i organizacjom pozarządowym. (str.18)

Załącznik nr 1

Wykonanie planu finansowego PFRON - według sprawozdania Rb-40

Część A

w tys. zł

Lp.	Treść	Wyko- nanie 2009 r.	Rok sprawozdawczy					
			Plan na 2010 r. wg ustawy budżetowej	Plan po zmianach	Wyko- nanie 2010 roku	% 6 : 3	% 6 : 4	% 6 : 5
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I.	Zadania wynikające z ustawy tworzącej fundusz celowy	4 611 617	4 517 142	4 517 142	4 320 324	93,7	95,6	95,6
	Wydatki bieżące	4 527 823	4 411 540	4 480 963	4 299 735	95,0	97,5	96,0
	Wydatki inwestycyjne	83 794	105 602	36 179	20 590	24,6	19,5	56,9
1.	Realizacja działań wyrównujących różnice między regionami - art. 47 ust. 1 pkt 1	42 676	50 000	1 556	1 548	3,6	3,1	99,5
1.1	- wydatki bieżące	631	1 050	22	21	3,3	2,0	95,2
1.2	- wydatki inwestycyjne	42 045	48 950	1 534	1 527	3,6	3,1	99,6
2.	Realizacja programów wspieranych ze środków pomocowych Unii Europejskiej - art. 47 ust. 1 pkt 2 - wydatki bieżące	273 334	56 839	56 839	15 601	5,7	27,4	27,4
3.	Dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych - art. 26a	2 286 499	2 777 500	2 900 000	2 846 832	124,5	102,5	98,2
4.	Programy rządowe - art. 47 ust. 1 pkt 3	1 600	1 600	1 600	1 600	100,0	100,0	100,0
4.1	- wydatki bieżące	1 600	1 600	1 600	1 600	100,0	100,0	100,0
4.2	- wydatki inwestycyjne							
5.	Zrekompensowanie gminom dochodów utraconych z tytułu zastosowania ustawowych zwolnień dla prowadzących zakłady pracy chronionej lub zakłady aktywności zawodowej z podatku od nieruchomości, rolnego, leśnego i od czynności cywilnoprawnych - art. 47 ust. 2	166 567	160 000	160 000	159 999	96,1	100,0	100,0
6.	Finansowanie w części lub całości badań, ekspertyz i analiz - art. 47 ust. 1 pkt 4 lit.b	2 070	3 000	3 000	1 390	67,1	46,3	46,3
6.1	- wydatki bieżące	2 054	2 730	2 730	1 390	67,7	50,9	50,9
6.2	- wydatki inwestycyjne	16	270	270		0,0	0,0	0,0
7.	Refundacja kosztów wydawania certyfikatów przez podmioty uprawnione do szkolenia psów asystujących art. 20b		150	150	10		6,5	6,5
8.	Programy zatwierdzone przez Radę Nadzorczą, służące rehabilitacji społ. i zawodowej - art. 47 ust. 1 pkt 4 lit.a	312 373	205 500	128 473	96 334	30,8	46,9	75,0
8.1	- wydatki bieżące	305 627	202 324	126 485	95 925	31,4	47,4	75,8
8.2	- wydatki inwestycyjne	6 746	3 176	1 988	409	6,1	12,9	20,6
9.	Dofinansowanie oprocentowania kredytów bankowych - art. 32 ust. 1 pkt 1	4 607	7 500	6 971	4 998	108,5	66,6	71,7
9.1	- wydatki bieżące	4 607	7 500	6 971	4 998	108,5	66,6	71,7
10.	Zwrot kosztów budowy lub rozbudowy obiektów i pomieszczeń zakładów, transportowych i administracyjnych - art. 32 ust. 1 pkt 2	8 424	20 000	20 000	13 182	156,5	65,9	65,9
10.1	- wydatki bieżące	1 945	13 000	13 000	8 346	429,2	64,2	64,2
10.2	- wydatki inwestycyjne	6 479	7 000	7 000	4 836	74,6	69,1	69,1
11.	Refundacja składek na ubezpieczenia społeczne - art.25a	291 294	144 996	148 496	140 881	48,4	97,2	94,9
12.	Zadania zlecane art. 36	159 810	105 000	105 000	90 470	56,6	86,2	86,2
12.1	- wydatki bieżące	157 220	101 700	101 700	89 454	56,9	88,0	88,0
12.2	- wydatki inwestycyjne	2 590	3 300	3 300	1 016	39,2	30,8	30,8
13.	Przelewy redystrybucyjne wymienione w części B pkt III ppkt 6	811 813	711 301	711 301	710 492	87,5	99,9	99,9
14.	Wydatki bieżące (własne), z tego:	204 732	221 139	242 174	221 897	108,4	100,3	91,6
14.1	- wynagrodzenia	52 215	52 282	52 282	52 116	99,8	99,7	99,7
14.2	- składki na ubezpieczenia społeczne	7 422	8 846	8 846	7 447	100,3	84,2	84,2
14.3	- składki na Fundusz Pracy	1 180	1 310	1 310	1 089	92,3	83,1	83,1
14.4	- wynagrodzenia bezosobowe	973	1 280	1 280	1 162	119,4	90,8	90,8
14.5	- pozostałe, w tym:	47 771	66 330	87 365	69 121	144,7	104,2	79,1
14.5.1	- zakup usług remontowych	1 147	2 311	1 958	733	63,9	31,7	37,4
14.5.2	- amortyzacja majątku trwałego	16 221	17 760	21 000	18 628	114,8	104,9	88,7
14.6	- odpis aktualizujący wartość należności z tytułu wpłat na PFRON, pożyczek, odsetek od pożyczek oraz innych należności	95 172	91 091	91 091	90 963	95,6	99,9	99,9
15.	Wydatki osobowe nie zaliczone do wynagrodzeń	2 416	3 464	3 248	1 945	80,5	56,2	59,9
16.	Wydatki inwestycyjne (własne) i zakupy inwestycyjne (własne)	25 918	42 906	22 087	12 801	49,4	29,8	58,0

17.	Zwrot dotacji wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub pobranych w nadmiernej wysokości	17 484	6 247	6 247	344	2,0	5,5	5,5
-----	---	--------	-------	-------	-----	-----	-----	-----

Część B

w tys. zł

Lp.	Treść	Para- grafy	Wyko- nanie 2009 r.	Rok sprawozdawczy					
				Plan na 2010 r. wg ustawy budżetowej	Plan po zmianach	Wyko- nanie 2010 roku	% 7 : 4	% 7 : 5	% 7 : 6
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
I.	Stan funduszu na początek roku, w tym:	x	291 580	389 069	389 069	263 987	90,5	67,9	67,9
1.	Środki pieniężne (z lokatami)	x	166 821	219 378	219 378	50 430	30,2	23,0	23,0
2.	Udziały i akcje	x	2 902	2 802	2 802		0,0	0,0	0,0
3.	Papiery wartościowe Skarbu Państwa	x	4 629	1 491	1 491	63 527	1 372,4	4 260,7	4 260,7
4.	Należności, w tym:	x	721 821	759 377	759 377	715 921	99,2	94,3	94,3
4.1	- należności z tytułu wpłat obowiązkowych	x	593 326	620 000	620 000	585 644	98,7	94,5	94,5
4.2	- należności z tytułu udzielonych pożyczek	x	29 152	27 911	27 911	17 234	59,1	61,7	61,7
5.	Zobowiązania (minus)	x	-122 340	-79 829	-79 829	-72 158	59,0	90,4	90,4
II.	Przychody	x	4 558 106	4 276 004	4 276 004	4 252 482	93,3	99,4	99,4
1.	Dotacje z budżetu państwa, z tego:	2008** 2430	740 174	788 075	788 075	762 954	103,1	96,8	96,8
2.	Środki otrzymane z Unii Europejskiej	x	250 246			33	0,0		
3.	Składki i opłaty (przypis) Przelewy redystrybucyjne (zwroty przez samorządy wojewódzkie i powiatowe środków niewykorzystanych w poprzednim roku)	0850	3 398 364	3 340 000	3 340 000	3 344 395	98,4	100,1	100,1
4.	Pozostałe przychody (przypis)	2960	16 849	750	750	3 288	19,5	438,4	438,4
5.	- dochody z najmu i dzierżawy składników majątkowych	x	152 472	147 179	147 179	141 812	93,0	96,4	96,4
5.1	- wpływy ze sprzedaży składników majątkowych	0750	43	40	40	56	129,5	140,6	140,6
5.2	- odsetki od nieterminowych wpłat zakładów pracy	0870	10	80	80	57	560,2	70,9	70,9
5.3	- pozostałe odsetki	0910	30 409	30 000	30 000	25 211	82,9	84,0	84,0
5.4	- wpływy z różnych tytułów	0920	12 395	11 813	11 813	12 948	104,5	109,6	109,6
5.5	- wpływy z różnych tytułów	0970	111 992	81 821	81 821	94 511	84,4	115,5	115,5
5.6	- wpływy ze zwrotów dotacji	2910- 2919	6 973	23 625	23 625	9 007	129,2	38,1	38,1
5.7	- dywidendy i kwoty uzyskane ze zbycia praw majątkowych	0740	-9 352	-200	-200	22	-0,2	-10,8	-10,8
III.	Wydatki	x	4 611 617	4 517 142	4 517 142	4 320 324	93,7	95,6	95,6
1.	Dotacje na realizację zadań bieżących	x	3 036 762	3 251 926	3 379 009	3 283 833	108,1	101,0	97,2
1.1	- dotacje dla jednostek sektora finansów publicznych	x	199 510	190 980	188 516	176 125	88,3	92,2	93,4
1.1.1	- środki na zadania ustawowe (bez współfinansowania)	2440	191 441	182 454	179 990	173 785	90,8	95,2	96,6
1.1.2	- środki na współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków UE	2449	8 069	8 526	8 526	2 340	29,0	27,4	27,4
1.2	- dotacje dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych	x	2 837 251	3 060 946	3 190 493	3 107 707	109,5	101,5	97,4
1.2.1	- środki na zadania ustawowe (bez współfinansowania)	2450	2 772 755	3 060 946	3 190 493	3 107 707	112,1	101,5	97,4
1.2.2	- środki na współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków UE	2459	64 496				0,0		
2.	Transfery na rzecz ludności	x	256 263	172 614	93 919	69 909	27,3	40,5	74,4
2.1	- różne wydatki na rzecz osób fizycznych	3030	253 847	169 150	90 671	67 963	26,8	40,2	75,0
2.2	- wydatki osobowe nie zaliczone do wynagrodzeń	3020	2 416	3 464	3 248	1 945	80,5	56,2	59,9
3.	Środki z Unii Europejskiej	x	200 769	48 313	48 313	13 261	6,6	27,4	27,4
4.	Wydatki bieżące (własne)	x	204 732	221 139	242 174	221 897	108,4	100,3	91,6
4.1	- wynagrodzenia	x	52 215	52 282	52 282	52 116	99,8	99,7	99,7
4.1.1	- środki na zadania ustawowe (bez współfinansowania)	4010 i 4100	52 215	52 282	52 282	52 116	99,8	99,7	99,7

4.1.2	- środki na współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków UE	4019 i 4109							
4.2	- składki na ubezpieczenia społeczne	x	7 422	8 846	8 846	7 447	100,3	84,2	84,2
4.2.1	- środki na zadania ustawowe (bez współfinansowania)	4110	7 422	8 846	8 846	7 447	100,3	84,2	84,2
4.2.2	- środki na współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków UE	4119							
4.3	- składki na Fundusz Pracy	x	1 180	1 310	1 310	1 089	92,3	83,1	83,1
4.3.1	- środki na zadania ustawowe (bez współfinansowania)	4120	1 180	1 310	1 310	1 089	92,3	83,1	83,1
4.3.2	- środki na współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków UE	4129							
4.4	- wynagrodzenia bezosobowe	x	973	1 280	1 280	1 162	119,4	90,8	90,8
4.4.1	- środki na zadania ustawowe (bez współfinansowania)	4170	973	1 280	1 280	1 162	119,4	90,8	90,8
4.4.2	- środki na współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków UE	4179							
4.5	- pozostałe	x	47 771	66 330	87 365	69 121	144,7	104,2	79,1
4.5.1	- środki na zadania ustawowe (bez współfinansowania)	x	47 771	66 330	87 365	69 121	144,7	104,2	79,1
4.5.2	- środki na współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków UE	x							
4.6	Odpis aktualizujący wartość należności z tytułu wpłat na PFRON, pożyczek, odsetek od pożyczek oraz innych należności	4810	95 172	91 091	91 091	90 963	95,6	99,9	99,9
5.	<i>Wydatki inwestycyjne</i>	x	83 794	105 602	36 179	20 590	24,6	19,5	56,9
5.1	- wydatki inwestycyjne (własne) i wydatki na zakupy inwestycyjne (własne)	x	25 918	42 906	22 087	12 801	49,4	29,8	58,0
5.1.1	- środki na zadania ustawowe (bez współfinansowania)	6110, 6120	25 918	42 906	22 087	12 801	49,4	29,8	58,0
5.2	- dotacje inwestycyjne	x	57 876	62 696	14 092	7 788	13,5	12,4	55,3
5.2.1	- dla sektora finansów publicznych	6260	45 465	51 191	3 161	1 627	3,6	3,2	51,5
5.2.2	- dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych	6270	12 411	11 505	10 931	6 161	49,6	53,5	56,4
6.	<i>Przelewy redystrybucyjne, z tego dla:</i>	2960	811 813	711 301	711 301	710 492	87,5	99,9	99,9
6.1	- samorządów wojewódzkich na realizację zadań		78 478	75 800	75 800	75 749	96,5	99,9	99,9
6.2	- samorządów wojewódzkich na pokrycie kosztów obsługi realizowanych zadań		1 962	1 891	1 891	1 890	96,3	100,0	100,0
6.3	- samorządów powiatowych na realizację zadań		713 534	618 185	618 185	617 431	86,5	99,9	99,9
6.4	- samorządów powiatowych na pokrycie kosztów obsługi realizowanych zadań		17 838	15 425	15 425	15 422	86,5	100,0	100,0
7.	Zwrot dotacji wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub pobranych w nadmiernej wysokości	2910***	17 484	6 247	6 247	344	2,0	5,5	5,5
IV.	Stan funduszu na koniec roku (I+II-III) *)	x	263 987	190 837	170 018	208 946	79,2	109,5	122,9
	w tym:		263 987	190 837	170 018	208 946	79,2	109,5	122,9
1.	Środki pieniężne (z lokatami)	x	50 430	113 091	113 091	59 556	118,1	52,7	52,7
2.	Udziały i akcje	x		2 702	2 702			0,0	0,0
3.	Papiery wartościowe Skarbu Państwa	x	63 527	1 391	1 391		0,0	0,0	0,0
4.	Należności, w tym:	x	715 921	732 605	732 605	734 780	102,6	100,3	100,3
4.1	- należności z tytułu wpłat obowiązkowych	x	585 644	600 000	600 000	596 031	101,8	99,3	99,3
4.2	- należności z tytułu udzielonych pożyczek	x	17 234	26 610	26 610	15 476	89,8	58,2	58,2
5.	Zobowiązania (minus)	x	-72 158	-74 831	-74 831	-81 875	113,5	109,4	109,4

Stan funduszu na koniec 2009 roku powiększają wydatki inwestycyjne własne i zakupy inwestycyjne własne w kwocie: 25 918 tys. zł

Stan funduszu na koniec 2010 roku powiększają wydatki inwestycyjne własne i zakupy inwestycyjne własne w kwocie: 42 906 tys. zł

Stan funduszu na koniec okresu sprawozdawczego powiększają wydatki inwestycyjne własne i zakupy inwestycyjne własne w kwocie: 12 801 tys. zł

Uwaga: Dane liczbowe ujęte w tabelach zostały zaokrąglone do pełnych tysięcy złotych zgodnie z zasadami arytmetyki, tj. od 500 zł - w "górze", poniżej 500 zł - w "dół". Dane ujęte w tabelach w wierszach ogółem sumy działu i rozdziału są wynikiem tych zaokrągleń.

Załącznik nr 2

Zatrudnienie i wynagrodzenia

Wyszczególnienie	Wykonanie 2009			Wykonanie 2010			8:5	
	Przeciętne zatrudnienie według Rb-70	Wynagrodzenia według Rb-70	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 pełnozatrudnionego	Przeciętne zatrudnienie według Rb-70	Wynagrodzenia według Rb-70	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 pełnozatrudnionego		
	osób	tys. zł	zł	osób	tys. zł	zł	%	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Ogółem wg statusu zatrudnienia *, w tym:	934,07	52.215	4.658	925,95	52.116	4.690	100,69
1.1	Zarząd Funduszu	2,27	420	15.426	3	617	17.148	111,16
1.2	Administracja	931,80	51.795	4.632	922,95	51.499	4.650	100,39
2	Z liczby ogółem							
	Biuro Funduszu	561,35	33.261	4.938	570,49	34.631	5.059	102,45
	Oddziały	372,72	18.954	4.238	355,46	17.485	4.099	96,72

Załącznik nr 3

Liczba i stan dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych

Rok	2009		2010			
	1	2	3	4	5	6
	Liczba pracodawców	Liczba zatrudnionych niepełnospr.	Liczba pracodawców	3:1	Liczba zatrudnionych niepełnospr.	5:2
Rynek chroniony	2 407	243 417	2 438	101,2%	247 320	101,6%
Rynek otwarty	12 470	74 973	15 965	128%	90 328	120,4%
Rynek mieszany	32	610	30	93,7%	984	161,3%
Ogółem	14 909	319 000	18 433	123,6%	338 632	106,1%
w tym nowozatrudnieni	3 469	12 029	3 731	107,5%	13 110	109%

Wartość dofinansowania do wynagrodzeń (w tys. zł)			
Wyszczególnienie	2009	2010	3/4
1	2	3	4
Dofinansowanie do wynagrodzeń	2 286 498	2 846 832	124,5%
w tym nowozatrudnieni	48 899,4	58 854,7	120,3%

Załącznik nr 4

Kalkulacja oceny końcowej PFRON

Oceny wykonania planu finansowego PFRON dokonano stosując kryteria⁵⁷ oparte na wskaźnikach wartościowych opracowanych przez NIK i opublikowanych w Analizie wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2010 roku.

Przychody: 4.320.324 tys. zł

Wydatki: 4.252.482 tys. zł

Łączna kwota G: 8.572.806 tys. zł

Waga wydatków w łącznej kwocie: $Ww = W : G = 0,4960$

Waga przychodów w łącznej kwocie $Wd = D : G = 0,5040$

Nieprawidłowości w przychodach: 276 tys. zł, co stanowi 0,006% przychodów ogółem – w wyniku przedawnienia należności wskutek przewlekłości postępowania PFRON – stąd obniżenie przez NIK oceny cząstkowej o 1 pkt.

Nieprawidłowości w wydatkach: 21,3 tys. zł, co stanowi 0,0005% – w wyniku niegospodarnego jej wydatkowania w związku z zleceniem ponownej oceny wniosków na zadania zlecone fundacjom i organizacjom pozarządowym.

Ocena cząstkowa przychodów: pozytywna (4)

Ocena cząstkowa wydatków: pozytywna (5)

Wynik końcowy $Wk = 4 \times 0,5040 + 5 \times 0,4960 = 2,016 + 2,48 = 4,496$.

Ocena ogólna: pozytywna

⁵⁷ <http://www.nik.gov.pl/kontrolle/standardy-kontroli-nik/>

Załącznik nr 5

Wykaz organów, którym przekazano informację o wynikach kontroli

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Komisja Finansów Publicznych
6. Komisja do Spraw Kontroli Państwowej
7. Komisja Polityki Społecznej
8. Minister Finansów
9. Minister Pracy i Polityki Społecznej
10. Rzecznik Praw Obywatelskich
11. Szef Centralnego Biura Antykorupcyjnego
12. Biuro Bezpieczeństwa Narodowego
13. Prezes Zarządu PFRON